

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **L. V. T.**, zast. JUDr. Miroslavem Pavelkou, advokátem, se sídlem Velká 2984/23, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 8. 2004, č. j. 24 Az 1390/2003 – 35,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 8. 2004, č. j. 24 Az 1390/2003 - 35 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá shora označený rozsudek krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 20. 11. 2002, č. j. OAM-786/AŘ-2001, kterým byl zamítnut rozklad a potvrzeno rozhodnutí žalovaného správního orgánu ze dne 21. 2. 2001, č. j. OAM-1075/VL-10-03-2001. Tímto rozhodnutím nebyl stěžovateli udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (zákona o azylu). Současně bylo vysloveno, že se na cizince nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Stěžovatel v kasační stížnosti požádal rovněž o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

V žalobě, která směřovala proti uvedenému rozhodnutí, stěžovatel zrekapituloval důvody uvedené již v řízení o udělení azylu, které podle jeho přesvědčení spočívaly v tom, že byl nezákonně nucen setrvat ve výkonu základní vojenské služby místo legitimních tří let

po dobu osmi let, a to v důsledku jeho protikomunistického smýšlení a odporu ke stávajícímu politickému řízení ve Vietnamu. Dále uvedl, že nebude-li zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, domnívá se, že na případy obdobné případu jeho by mohlo být aplikováno ustanovení § 14 zákona o azylu. Požadoval, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

V následném rozsudku se Krajský soud v Ostravě s odkazem na stěžovatelem tvrzené skutečnosti zabýval toliko neudělením azylu dle § 14 zákona o azylu, k čemuž zejména uvedl, že soud může neudělení azylu dle § 14 zákona o azylu přezkoumávat jen z hlediska překročení jeho mezí, či případné libovůle správního orgánu, což se však v souzené věci nestalo. Krajský soud v Ostravě pro podporu svých tvrzení dále odkázal na související judikaturu Nejvyššího správního soudu, zejména na rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 3 Azs 12/2003 a 2 Azs 175/2004, ze kterých tyto závěry rovněž vyplývají a žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, a to s odvoláním na ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatel zejména uvedl, že krajský soud dostatečně, resp. vůbec nezkoumal důvody vymezené v § 12 zákona o azylu, k čemuž doplnil, že nepřihlédl ani situaci stěžovatele v domovské zemi a nezkoumal ani podmínky, které by nastaly v případě jeho návratu do vlasti. Stěžovatel doplnil, že v domovské zemi je vysoká nezaměstnanost, hrozil by mu nástup do armády, resp. mu tam hrozí nelidské a ponižující zacházení, které lze podřadit pod důvody vymezené v ustanovení § 2 zákona o azylu. Uvedl dále, že po svém návratu do Vietnamu by se ocitl v sociální skupině chudých obyvatel, co představuje určité ponížení důstojnosti, kdy musí hledat zaměstnání, stát dlouhé fronty na příležitostnou práci jen proto, aby si opatřil základní prostředky pro život. Negativním jevem zůstává, že státní orgány ve Vietnamu nevytváří podmínky pro občany, kteří se vrátí zpět, aby získali práci. S odkazem na výše uvedené pak stěžovatel požadoval zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaný podal ke kasační stížnosti vyjádření, ve kterém uvedl, že popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný dále odkázal na správní spis, vydané rozhodnutí a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud napadené soudní rozhodnutí přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Stěžovatel je zastoupen advokátem.

Před samotným posouzením věci považuje Nejvyšší správní soud za nutní předeslat, že v řízení o kasační stížnosti není jeho úkolem znovu posuzovat, zda měl být stěžovateli azyl udělen, nýbrž je jeho úkonem pouze posoudit, zda předchozí řízení naplňuje důvod či důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s., specifikované stěžovatelem.

Stěžovatel za tento důvod označil důvod vymezený v § 103 odst. 1 pod písm. b) s. ř. s. Nejprve je třeba se vyjádřit k významu označeného důvodu, podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. K významu první části (došlo k vadě řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu) je třeba podle Nejvyššího správního soudu uvést, že skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učinění správního skutkového závěru, vedl k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata dále nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech skutkový materiál pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž tento materiál je nedostačující k učinění správního skutkového závěru. Význam další části označeného písm. b) § 103 odst. 1 s. ř. s. („při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonost a pro tuto vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí zrušit“) se zakládá na faktu, že intenzita porušení ustanovení o řízení před správním orgánem byla v přímé souvislosti s následnou nezákonností tohoto rozhodnutí. K poslednímu možnému porušení z tohoto zákonného ustanovení („rozhodnutí správního orgánu je nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost“) Nejvyšší správní soud uvádí, že jeho možný dopad je třeba posuzovat vždy ve spojení se zněním konkrétního rozhodnutí.

Taková pochybení ani Nejvyšší správní soud v postupu správního orgánu neshledal, neboť nelze říci, že by skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, byla v rozporu s obsahem správního spisu, nebo že by se při jejím zjišťování dopustil správní orgán v ustanoveních o řízení takové procesní chyby, že by právě tato vada měla vliv na nezákonnost rozhodnutí. Obsah kasační stížnosti však nekoresponduje výslovnému odkazu stěžovatele na naplnění důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť z jejího obsahu jednoznačně vyplývá, že stěžovatel krajskému soudu vytýká nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, pokud tento soud ze žaloby dovodil, že směřuje jen do výroku správního orgánu o neudělení tzv. humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu. Dovolává se tudíž fakticky kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem. Tuto výtku shledává Nejvyšší správní soud důvodnou.

Z obsahu správního spisu (zejména z návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 8. 2. 2001 a z protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu ze dne 16. 2. 2001) přitom Nejvyšší správní soud ve vztahu k souzené věci zjistil, že stěžovatel jako důvod opuštění země původu po celou dobu azylového řízení uváděl, že ve Vietnamu není žádná svoboda, rovnoprávnost, a že byl místo povinné tříleté vojenské služby vojákem základní vojenské služby po dobu od roku 1981 do roku 1989. Z armády jej nechtěli pustit. Protože byl dlouho na vojně, těžko potom hledal práci. Proto se rozhodl ze země odejít.

Jak vyplynulo ze žaloby, stěžovatel důvod žádosti o udělení azylu spatřoval v tom, že byl podle svého přesvědčení nezákonně nucen setrvat ve výkonu základní vojenské služby místo legitimních tří let po dobu osmi let, a to v důsledku jeho protikomunistického smýšlení a odporu ke stávajícímu politickému zřízení ve Vietnamu. Dále namítal, že se ministr vnitra

dostatečně nezabýval jeho tvrzením, že byl v důsledku svého odporu k politickému zřízení ve Vietnamu nepřímo perzekuován způsobem nezákonného nuceného setrvávání v armádě. Skutečností je, že takto tvrzené důvody stěžovatel výslovně nepodřadil pod žádné ustanovení zákona o azylu, nicméně dále uvedl, že nebude-li zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, domnívá se, že na případy obdobné jeho důvodům by mohlo být aplikováno ustanovení § 14 zákona o azylu. Požadoval, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě přezkoumal neudělení azylu jen ve vztahu k ustanovení § 14 zákona o azylu, poukázal na to, že soud může neudělení azylu ze strany správního orgánu dle § 14 zákona o azylu přezkoumávat toliko z hlediska překročení mezí uvážení, či jeho libovůle, což se však v souzené věci nestalo. Dále krajský soud uvedl, že z napadeného rozhodnutí vyplývá, že ministr vnitra se tvrzením žalobce zabýval dostatečným způsobem, důvody uváděné v rozkladu porovnal se zjištěními uskutečněnými správním orgánem při pohovoru a jeho závěr odpovídá zákonné úpravě humanitárního azylu.

Nejvyšší správní soud je však přesvědčen, že z výše popsané koncepce žaloby nelze jednoznačně dovodit závěr, že se žalobce domáhá přezkumu rozhodnutí správního orgánu jen ve vztahu k výroku o neudělení azylu podle § 14 zákona o azylu, ale že především namítá nezákonnost rozhodnutí o neudělení azylu podle § 12 téhož zákona a jen pro případ, že neubude-li tento důvod zjištěn, žádá zabývat se nutností udělení azylu podle § 14 téhož zákona.

Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Je nutno připustit, že stěžovatelem uváděné důvody od počátku řízení o udělení azylu měly politický podtext, i když jen v obecnější poloze, neboť stěžovatel se dovolával toho, že byl nucen vykonávat základní vojenskou službu déle než činila zákonná povinnost, což spojoval s politickým motivem, tedy tím, že tak vůči němu bylo postupováno v důsledku jeho politických názorů. Namítal dále, že právě též v důsledku jeho nesouhlasu s komunistickým režimem nemohl později najít pracovní uplatnění, obecně pak tvrdil, že v případě návratu bude ponižována jeho lidská důstojnost tím, že bude mít problémy se zajištěním základních životních potřeb. Dovolává se tudíž důvodu pro udělení azylu ve smyslu § 12 zákona o azylu, avšak krajský soud se z tohoto pohledu věcí vůbec nezabýval. Pokud uvedený soud zcela pominul přezkoumání napadeného rozhodnutí žalovaného z hlediska ustanovení § 12 zákona o azylu a zabýval se věcí jen z hlediska udělení azylu podle § 14 téhož zákona, dopustil se nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem.

Z výše uvedeného důvodu nezbylo Nejvyššímu správnímu soudu než zrušit napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě a věc mu vrátit k dalšímu řízení, aniž by mohl předjímat, tj. sám posoudit důvodnost žaloby, v níž je správnímu orgánu vytýkána nezákonnost, pokud žalobci nebyl udělen azyl podle § 12 zákona o azylu. K takovému řízení a rozhodnutí o žalobě je příslušný jedině krajský soud (§ 7 odst. 1, 2 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán výše vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu. V novém rozhodnutí rozhodne pak též i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 1, 3 a 2 s. ř. s.).

Pokud jde o návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, vycházel Nejvyšší správní soud z toho, že za situace, kdy byl napadený rozsudek zrušen, nebylo třeba o odkladném účinku kasační stížnosti rozhodovat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. října 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu